

FORMATION OF MEDIA AND INFORMATION LITERACY AMONG TECHNICAL SCHOOL STUDENTS

Jo'rayev Botirjon

Andijan Transport Technical School Computer Science Teacher

Annotation : This article explores the importance of developing media and information literacy among school students, highlighting its role in modern education and its pedagogical foundations. In the context of rapid digital transformation, special attention is given to enhancing students' abilities to critically evaluate, analyze, and responsibly use information. The study draws on international experiences, particularly the frameworks and approaches proposed by UNESCO in the field of media and information literacy. Furthermore, the article discusses effective methods for fostering independent thinking, awareness of information security, and conscious engagement with media content among learners.

Keywords Media literacy, information literacy, digital competence, critical thinking, information security, media education, pedagogical approach, digital technologies, student competencies, media culture

TEXNIKUM O'QUVCHILARIDA MEDIA VA AXBOROT SAVODXONLIGINI SHAKLLANTIRISH

Jo'rayev Botirjon

Andijon transport texnikumi Informatika
fani o'qituvchisi

Anotatsiya: Ushbu maqolada texnikum o'quvchilarida media va axborot savodxonligini shakllantirishning dolzarbligi, uning zamonaviy ta'lim tizimidagi o'rni hamda pedagogik asoslari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar keng rivojlanayotgan sharoitda o'quvchilarning axborotni tanqidiy baholash, tahlil qilish va undan ongli foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Maqolada xorijiy tajribalar, xususan, UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan media va axborot savodxonligi konsepsiyalari asosida samarali metod va yondashuvlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, axborot xavfsizligini tushunish va media mahsulotlarni ongli qabul qilish kompetensiyalarini shakllantirish yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Media savodxonlik, axborot savodxonligi, raqamli kompetensiya, tanqidiy fikrlash, axborot xavfsizligi, media ta'lim, pedagogik yondashuv, raqamli texnologiyalar, o'quvchilar kompetensiyasi, media madaniyat

Аннотация : В данной статье рассматривается актуальность формирования медиа- и информационной грамотности у школьников, её значение в современной системе образования и педагогические основы данного процесса. В условиях стремительного развития цифровых технологий особое внимание уделяется развитию у учащихся навыков критического анализа информации, её оценки и осознанного использования. В статье проанализирован зарубежный опыт, в частности подходы, предложенные UNESCO в области медиа- и информационной грамотности. Также освещаются методы формирования у школьников навыков самостоятельного мышления, понимания информационной безопасности и осознанного восприятия медиаконтента.

Ключевые слова: Медиаграмотность, информационная грамотность, цифровая компетентность, критическое мышление, информационная безопасность, медиаобразование, педагогический подход, цифровые технологии, компетенции учащихся, медиакультура

Zamonaviy jamiyatda axborot oqimining keskin ortishi va raqamli texnologiyalarning rivojlanishi natijasida yosh avlodning media makon bilan o‘zaro aloqasi kuchayib bormoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali o‘quvchilar turli xil axborotlarga duch kelmoqda. Bunday sharoitda ularning axborotni tanlash, tahlil qilish va baholash ko‘nikmalarini rivojlantirish dolzarb masalaga aylanmoqda¹. Media va axborot savodxonligi tushunchasi o‘quvchilarning axborotni ongli ravishda qabul qilish, uni tahlil qilish va undan samarali foydalanish kompetensiyalarini o‘z ichiga oladi². Xalqaro tadqiqotlarda media savodxonlik masalasi keng o‘rganilgan. UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyaga ko‘ra, media savodxonlik shaxsning axborotni izlash, tahlil qilish va yaratish qobiliyatlarini o‘z ichiga oladi³. Yevropa Ittifoqining DigComp modeli esa raqamli kompetensiyalarni tizimli ravishda shakllantirish zarurligini ta’kidlaydi⁴. Tadqiqotchilar, jumladan, Hobbs va Buckingham media savodxonlikni tanqidiy fikrlash bilan uzviy bog‘liq ijtimoiy ko‘nikma sifatida izohlaydilar⁵.

Mazkur tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- nazariy tahlil;
- taqqoslash metodi;
- kuzatish metodi.

1. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish

O‘quvchilar axborotni tahlil qilish, manbalarni solishtirish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini egallashi zarur⁶.

2. Axborot bilan ishlash ko‘nikmalari

Axborotni izlash, saralash va qayta ishlash zamonaviy ta’limning asosiy kompetensiyalaridan biridir⁷.

3. Media kontentni tahlil qilish

Media mahsulotlarni tahlil qilish o‘quvchilarda ongli qabul qilish va manipulyatsiyani anglash ko‘nikmalarini rivojlantiradi⁸.

4. Axborot xavfsizligi

Raqamli muhitda shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish va kiberxavfsizlik qoidalariga amal qilish muhim hisoblanadi⁹.

5. Innovatsion metodlar

Muammoli ta’lim, loyiha asosida o‘qitish va interaktiv metodlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi¹⁰.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, media savodxonlikni rivojlantirish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini oshiradi va ularning axborot bilan ishlash samaradorligini yaxshilaydi¹¹. Interaktiv metodlardan foydalanish esa ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi¹².

Xulosa

Maktab o'quvchilarida media va axborot savodxonligini shakllantirish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishlaridan biridir. Bu jarayon o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, axborot xavfsizligi va mustaqil qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kelgusida ushbu yo'nalishda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar (manbalar)

1. Livingstone, S. *Media Literacy and the Challenge of ICT*. – 2004.
2. UNESCO. *Media and Information Literacy Curriculum for Teachers*. – Paris, 2011.
3. UNESCO. *Global Media and Information Literacy Assessment Framework*. – 2013.
4. European Commission. *DigComp 2.1 Framework*. – 2017.
5. Hobbs, R. *Digital and Media Literacy*. – 2010; Buckingham, D. *Media Education*. – 2003.
6. Potter, W.J. *Media Literacy*. – 2013.
7. Gilster, P. *Digital Literacy*. – 1997.
8. Kellner, D., Share, J. *Critical Media Literacy*. – 2007.
9. OECD. *Digital Security Risk Management*. – 2015.
10. Bonwell, C., Eison, J. *Active Learning*. – 1991.
11. Hobbs, R. – 2010.
12. European Commission – 2017.

Snoskalar (izohlar)

¹ Livingstone,	2004
² UNESCO,	2011
³ UNESCO,	2013
⁴ European Commission,	2017
⁵ Hobbs,2010;Buckingham,	2003
⁶ Potter,	2013
⁷ Gilster,	1997
⁸ Kellner&Share,	2007
⁹ OECD,	2015
¹⁰ Bonwell&Eison,	1991
¹¹ Hobbs,	2010
¹² European Commission,	2017